

การประเมินระบบการบริหารของการประปาหมู่บ้านแบบผิวดิน
ที่สนับสนุนการก่อสร้างโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดอุทัยธานี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2544

ISBN 974-665-273-7

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๑๖
๗๖๖๓
๑๕๕๕

3837793 PHPH/M : สาขาวิชาเอก : บริหารสาธารณสุข : วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์)

คำสำคัญ : การประเมิน / ระบบการบริหาร / การประปาหมู่บ้านแบบผิวดิน

เกษม ประสาทเขตรการ : การประเมินระบบการบริหารของการประปาหมู่บ้านแบบผิวดินที่สนับสนุนการก่อสร้างโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขในจังหวัดอุทัยธานี (EVALUATION OF THE ADMINISTRATION OF THE SURFACE WATER SUPPLY SYSTEM, SUPPORTED BY THE DEPARTMENT OF HEALTH, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH, UTHAITHANI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ปิยธิดา ตรีเดช ส.ค., คุณิต สุจิรารัตน์ วท.ม.(ชีวสถิติ), นิรมล อัมพผล ส.ม. 114 หน้า. ISBN 974-665-273-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหาร ผลผลิต ของระบบการบริหารของการประปาหมู่บ้านแบบผิวดินที่สนับสนุนการก่อสร้างโดยกรมอนามัยในจังหวัดอุทัยธานี และประเมินปัญหาปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหาร กลุ่มประชากรที่ศึกษาคือ การประปาหมู่บ้านแบบผิวดินที่สนับสนุนแบบแปลนและงบประมาณการก่อสร้างโดยกรมอนามัยในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 30 แห่ง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของระบบการบริหารของการประปาหมู่บ้านแบบผิวดินในด้านกำลังคนในภาพรวม มีความพร้อมเกือบทุกด้าน แต่มีการประปาหมู่บ้าน ๑ ร้อยละ 23.3 ที่ได้รับบริจาคที่ดินก่อสร้างประปาโดยไม่ได้ทำเป็นหนังสือก่อนดำเนินการก่อสร้าง และร้อยละ 33.3 ที่มีการรวมสมาชิกผู้ใช้น้ำไม่ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำ คือ 120 หลังคาเรือนต่อแห่ง ด้านงบประมาณพบว่า มีความพร้อมร้อยละ 96.7 ด้านโครงสร้างประปา พบว่า มีความพร้อมด้านโครงสร้างสมบูรณ์เกือบทั้งหมด ยกเว้นเครื่องจ่ายน้ำชาคลอรีนมีความพร้อมเพียงร้อยละ 50 และระบบไฟฟ้าอัตโนมัติมีความพร้อม ร้อยละ 70 ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า น้ำผิวดินมีคุณภาพเหมาะสมในการผลิตน้ำประปา ร้อยละ 33.3 ด้านวิธีการบริหารพบว่า ยังมีข้อบกพร่องในการบริหาร คือ มีการประปาหมู่บ้านเพียงร้อยละ 50 เท่านั้น ที่มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการบริหารกิจการและบำรุงรักษาประปาหมู่บ้านเป็นลายลักษณ์อักษร สำหรับผลการประเมินในด้านกระบวนการบริหาร พบว่า ในภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า การประสานงานอยู่ในระดับดีมาก การวางแผนและการงบประมาณอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงแก้ไข สำหรับผลการประเมินด้านผลผลิตพบว่า ด้านปริมาณน้ำประปามีการประปา ร้อยละ 40 ที่ไม่สามารถเปิดจ่ายบริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง ในด้านคุณภาพน้ำประปาพบว่า ร้อยละ 26.7 ผลิตน้ำประปาไม่ได้มาตรฐานทางกายภาพ ร้อยละ 20 ผลิตน้ำประปาไม่ได้มาตรฐานทางเคมีทั่วไป ร้อยละ 30 ผลิตน้ำประปาไม่ได้มาตรฐานทางโลหะหนัก สารเป็นพิษ ร้อยละ 66.7 ผลิตน้ำประปาไม่ได้มาตรฐานทางแบคทีเรียในด้านกำไรราคา พบว่า ร้อยละ 23.3 ประสบภาวะขาดทุน ในด้านอัตราการใช้น้ำพบว่า ร้อยละ 96.7 มีอัตราการใช้น้ำเพิ่มขึ้นจากเดิม ในด้านความครอบคลุมพบว่า ร้อยละ 33.3 มีความครอบคลุมผู้ใช้น้ำต่ำกว่า 120 หลังคาเรือนต่อแห่ง สำหรับปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารของการประปาหมู่บ้านแบบผิวดิน พบว่า มีระบบประปาหมู่บ้านผิวดิน ร้อยละ 46.7 ซึ่งทุกแห่งมีการบริหารกิจการที่มีผลกำไร ที่องค์การบริหารส่วนตำบลพยายามที่จะขอเข้ามาบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในด้านวิธีการบริหาร การประปาหมู่บ้านทุกแห่งควรมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการบริหารกิจการและบำรุงรักษาประปาหมู่บ้านเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของการวางแผนและการงบประมาณ โดยเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องควรมีการนิเทศติดตามเป็นระยะ นอกจากนี้ควรเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพน้ำประปาให้ได้มาตรฐานทางด้านแบคทีเรีย ซึ่งสามารถปรับปรุงแก้ไขได้โดยการซ่อมแซมเครื่องจ่ายน้ำชาคลอรีนให้ใช้งานได้ครบทุกแห่ง

3837793 PHPH/M : MAJOR ; PUBLIC HEALTH ADMINISTRATION ; M.Sc.(PUBLIC HEALTH)

KEY WORDS : EVALUATION/ADMINISTRATION/SURFACE WATER SUPPLY

KASEAM PRASATKETKAN : EVALUATION OF THE ADMINISTRATION OF THE SURFACE WATER SUPPLY SYSTEM, SUPPORTED BY THE DEPARTMENT OF HEALTH, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH, UTHAITHANI PROVINCE. COMMITTEE THESIS ADVISORS : PIYATHIDA TRIDECH Dr.P.H., DUSIT SUJIRARAT M.Sc.(BIOSTAT), NIRAMOL AMPAPHOL M.P.H. 114 P. ISBN 974-665-273-7

The objective of this research is to evaluate input factors, process management, and products of management of the surface water supply system in villages, supported by Uthaithani Province's Department of Health. In addition, external environment factors related to the management system were also assessed. The study samples included 30 areas of surface water supply. These areas had a blueprint and were financially supported by Unthaithani Province's Department of Health. Data were collected by interviews and analyzed by using descriptive statistics including : percentage, average, minimum value, maximum value, and standard deviation.

The results of the research revealed that regarding manpower in the input process of the surface water supply system, most of the places were prepared in the overall process, except 23.3% where the land was donated without an official contract, and 33.3% where the surface water supply system did not meet the standard level (coverage of 120 households). Regarding the financial system, 96.7% of places had enough budget for administrative matters. Regarding the structure of the water supply system, only 50% of the places had a chlorine distributor in good condition and only 70% of places had an automatic electric system in good condition. In addition, only 33.3% had quality surface water suitable to distribute. Concerning management, only 50% had regulations for activity and maintenance of the system in written form. It was found that in the process of administration, the overall process was at a moderate level but the co-ordination process was found to be at a good level. Planning and financial systems needed to be improved.

40% of the places could distribute water for some time, but not 24 hours per day. Regarding quality of water, 26.7% did not meet the standard quality. 20%, 30% and 66.7% of places did not meet the standard requirement for chemical, heavy metal and bacteria respectively.

In loss-profit matters, 23.3% had only loss. The rate of water distribution increased in 96.7% of the places. Regarding coverage for distribution, only 33.3% had a coverage of at least 120 households. For external factors which had an effect on the administration, it was found that sub-district administrative organization tried to get involved in the administrative process of the places (46.7%) which had gained profit.

The research suggests that every surface water supply system in villages should have rules and regulations for administration and maintenance of the system. The planning and budgeting systems should be improved and supervised by public health officials. Furthermore, the quality of water should be improved to meet the standard for bacteria by fixing and improving the chlorine supply systems in all places.